

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Inleiding

Vorige week heb ik verteld
dat ik in de komende weken hier in de diensten
met jullie de geschiedenissen van koning David wil lezen.

Ik heb er ook bij verteld
wat voor mij de aanleiding daartoe was.

Hoe een boek van Kader Abdolah
waarin hij vertelt over koningshuizen
en het verdwijnen daarvan in Europa,
vragen in mij opriep
bijvoorbeeld bij een beeld van God en Jezus
als onze koning.

Maar ook vragen
met een meer politiek karakter,
daar waar onze politieke situatie soms zo richtingloos lijkt te zijn.

Zonder dat allemaal te herhalen
gaat het me in die vragen
ergens om de verhouding
tussen autoriteit
en vrijheid.

Waar veel autoriteit is,
is veel richting,
maar weinig vrijheid
en waar veel vrijheid is,
is weinig autoriteit
en misschien daardoor
soms ook maar weinig richting.

En aan welke kant staat God nu eigenlijk?

Aan de kant van de autoriteit
of aan de kant van de vrijheid?

Bekend?

Vorige week dus begonnen
met het lezen van de geschiedenis van David
en nu daarmee verder gegaan
en vandaag gelezen
het verhaal dat misschien wel het meest bekend is,
het verhaal van David en Goliath.

En met deze twee namen vat onze vertaling het hele verhaal ook samen.

David verslaat Goliath.

...

Zo vat onze vertaling het samen
en in de beleving van veel mensen
is dit ook het verhaal:

David verslaat Goliath.

Dat is het verhaal
en de moraal van het verhaal
is dat je op God moet vertrouwen
en dat je dan tot grote dingen in staat bent;

Want David heeft op God vertrouwd
en David is een held.

...

Een heel bekend verhaal dus,
maar als je het weer eens met een nieuwe interesse leest,
dan is het ook weer een nieuw verhaal.

En dat heb ik gedaan.

Ik heb het gelezen met een nieuwe interesse,
interesse namelijk naar die vragen van autoriteit en vrijheid.

Hoe zit het eigenlijk in de bijbel als het gaat over koningschap?

Hoe zit het eigenlijk met dat koningschap van David?

Is dat een ideaal voor de eeuwigheid
of is dat gevuld met aanwijzingen voor iets anders?

Nieuwsgierigheid naar het eigene van het koningschap van David
heeft me deze geschiedenis opnieuw laten lezen
en met die nieuwsgierigheid ben ik in dit verhaal
andere dingen gaan zien
dan die ik er eerder in zag.

En ik wil vanmorgen proberen
om jullie daarin mee te krijgen,
om ook jullie die dingen te laten zien.

Koning David

Het eerste dat ik naar voren wil brengen
is dat het in deze geschiedenis echt gaat om het koningschap van David.

En als het gaat om het koningschap van David
dan staat dat gespiegeld met het koningschap van Saul.

En in die zin
zou dit niet het verhaal van David en Goliath moeten heten,
maar het verhaal van David en Saul.

Goliath speelt in dit verhaal
niet meer dan een bijrol.

Het gaat er niet om
dat hij verslagen wordt,
maar het gaat erom dat Dávid in beeld komt
als koning die wel weet te gaan,
waar Sául niet kan komen.

Een sterke aanwijzing dat het in dit verhaal gaat
om het koningschap van David
is de mededeling in vers 54
dat David het hoofd van de Filistijn
meenam om het naar Jeruzalem te brengen.

Dat wijst vooruit naar een mogelijkheid die er dan nog helemaal niet is,
want pas als David werkelijk koning is
zal hij voor het eerst Jeruzalem veroveren op de Jebusieten.

Dan pas hoort die stad bij Israel.

En op die tijd grijpt het verhaal hier dus vooruit.

...

Dat is dus een heel duidelijke aanwijzing
dat het hier in hoofdstuk 17 gaat om het koningschap van David.

En dat valt natuurlijk ook te verwachten,
want hiervoor is duidelijk verteld
dat Saul als koning verworpen is,
en dat David als koning gezalfd is.

Dan komt natuurlijk daarna de focus te liggen bij wie die David dan eigenlijk is.

Wat voor koning gaat hij zijn?

Wat is er bij hem anders
dan bij Saul?

Slaven van Saul?

Want waar heeft dat koningschap van Saul ons nu eigenlijk gebracht?

...

Daar begint deze geschiedenis mee.

Het begint met het koningschap van Saul
en met de totale machteloosheid van dat koningschap.

Israël wilde graag het koningschap
vanwege de macht die het zou geven,
maar met Saul als koning
is Israël totaal machteloos.

En met de tekening van die totale machteloosheid
begint deze geschiedenis.

De Filistijnen bereiden zich voor op de oorlog
en daarom roept koning Saul zijn manschappen op
en legerd hij zich tegenover hen.

Maar dan is er vervolgens slechts één man
die de gang van zaken bepaalt
en dat is Goliath.

Twee complete legers liggen er tegenover elkaar,
maar er is er maar één die de dienst uit maakt
en dat is Goliath.

En met zijn woorden
zet hij Israël met haar koning voor schut.

...

Want dat viel me nu ook op.

Wij kennen Goliath als degene die spot met God.

Zo kennen we hem uit het lied van Hanna Lam:

Daar staat hij midden in het dal,
hij lacht hem uit en spot:
"Waar blijft de man die vechten zal,
en waar is jullie God?"

Maar dat is niet wat Goliath doet.

Hij spot niet met de God van Israël,
maar hij spot met de koning van Israël!

En hij spot met het Israël van die koning.

Kijk nou eens hoe het met jullie geworden is.

Ik ben een vrije Filistijn,
maar jullie zijn slaven van Saul.

Waar Samuel het volk voor gewaarschuwd heeft,
dat wrijft Goliath er hier pijnlijk in:

Een koning,
had Samuel gezegd,
zal jullie zonen van je afnemen
en ze oproepen voor zijn leger.

En dat is nu gebeurd.

Die Israëlitische mannen die staan hier nu tegenover de Filistijnen,
omdat Saul ze daartoe opgeroepen heeft.

En Goliath spreekt ze daarop aan.

Waarom doen jullie dit eigenlijk?
Waarom willen jullie slaven van Saul zijn?

Kunnen jullie zelf niet uitmaken
wat het waard is
om voor te vechten?

Is er niemand die achter Saul vandaan durft te stappen
en zelf richting durft te kiezen?

...

En nee,
er is niemand die dat durft.

En Saul durft zelf ook geen stap te zetten.

Door de woorden van Goliath
zijn Saul en het leger verlamd van schrik.

Ze hebben hier niets tegenin te brengen.

David

Zo is dus eerst getekend
de totale machteloosheid
van Israel als slaaf van haar zelfgekozen koning.

En dan,
in die totale machteloosheid,
komt David in beeld.

Hij wordt opnieuw geïntroduceerd
als de zoon van Isaï.

En Isaï is zo'n vader die zijn zonen aan de koning moest afstaan voor de oorlog.

Zijn drie óudste zonen trokken met Saul ten strijde.

Tenminste,
zijn oudste zonen,
zo is het vertaald,
maar letterlijk gaat het over zijn drie gróótsste zonen.

En daarmee leidt het alweer direct
naar wat er in dit verhaal verteld wil worden.

Dat draait om grootheid.

Israël zocht de grootheid van het koningschap,
maar is met alles wat groot schijnt
niet opgewassen
tegen de grootheid van één man,
Goliath,
wat groot betekent.

Het gaat hier dus om de vraag van wat groot is.

En David,
de kleinste,
komt dan ook niet alleen tegenover Goliath te staan,
die grote reus,
maar ook tegenover zijn grootste broer Eliab.

Als David in het legerkamp vragen gaat stelen over Goliath,
dan gaat Eliab daarover met hem een woordenstrijd aan.

Eliab blijft hiermee helemaal een component van Sauls koningschap
die macht zoekt in wat groot en sterk lijkt,
maar ondertussen niet is opgewassen tegen de Filistijn.

Want wie in de wereld van grootheden
de grootste niet kan zijn
is altijd nog te klein.

Met andere woorden

En in die wereld van grootheden komt David binnen.

Hij is op weg gestuurd door zijn vader
om eten te brengen voor het leger en voor zijn broers
en om te vragen hoe het met hen gaat.

En als David met zijn broers in gesprek is,
komt Goliath naar voren
met zijn dagelijkse bespotting van Israël.

En hij ziet wat er gebeurt,
hoe de Israëlieten angstig wegrennen.

Hij hoort wat er aan de hand is:

Zien jullie die man daar?

Israël vernederen,
dat is het enige wat hij wil?

En weet je wat onze koning er tegen doet?

Hij hoopt met geld en met de hand van zijn dochter
iemand zover te krijgen
om die Goliath de mond te snoeren.

...

En in de vraag die David dan stelt
wordt de hele situatie opeens nieuw getekend.

Want hij informeert niet nog eens een keer
naar wat nu precies de beloning is
die in het vooruitzicht wordt gesteld voor degenen die Goliath verslaat,
maar hij uit zijn sterke verontwaardiging van wat hier gebeurt.

Wát gebeurt er met degene die deze Filistijn verslaat?
Een beloning?!

Wat denkt die onbesneden Filistijn wel
dat hij de gelederen van de levende God durft te tarten?!

...

En ik zei eerder,
Goliath spot niet met God,
maar hij spot met Israël met zijn koning.

Jullie zijn slaven van Saul!

Meer zegt Goliath inderdaad niet,
dus we moeten van Goliath niet iemand maken die rechtstreeks met God spot.

Hij spot met het volk
en het probleem is
dat het volk hiertegen geen verweer heeft.

Zij hebben zich gericht op wat groot leek en sterk
- een koning zoals de volken dat hebben -
maar voelen zich kleiner dan ooit.

...

Maar David kijkt hier met andere ogen.

David grijpt terug naar de roeping van Israël.

Geen slaven van Saul,
maar de gelederen van de Levende God!

Niet tot een beloning
van een machteloze koning ben je geroepen,
maar tot de vrijheid
van de God van Israel!

...

Maar voor wat David hier ziet
blijven de ogen van Israel gesloten.

Ze blijven maar herhalen
wat nog maar hun enige waarheid is:

We zijn slaven van Saul
en wie de Filistijn verslaat
zal de vrijheid krijgen van Saul.

Zoon bij hem aan huis
- zijn dochter als vrouw -
en geen herendienst meer.

Dat is het hoogste wat het koningschap Israel te bieden heeft.

Maar zelfs daar durft niemand aan te komen.

De kleine overwint

Maar goed,
Davids woorden worden opgemerkt door Saul
en zo komt het dat David de strijd aangaat met de Filistijn.

En we weten hoe het gaat.

Hoe Saul het eerst niet ziet zitten om David deze strijd te laten voeren.

Hoe hij dat wel toestemt,
maar David dan wel in het harnas van Sauls krachtmiddelen wil hijsen.

En hoe David tenslotte Goliath tegemoet gaat
met niet meer dan zijn slinger en een steen.

En hoe het dan de nadruk krijgt
dat hij zonder ook maar een zwaard in zijn hand
de Filistijn verslaat.

En zo,
op deze manier verteld,
komt er de volle nadruk op te liggen
dat David hier de Filistijn verslaat

zonder ook maar iets over te nemen
of met zich mee te nemen
van wat hoort bij datgene
waarmee Israel met haar koning rijk denkt te zijn.

En wij zijn gemakkelijk gewend
om vanuit deze geschiedenis
het grote vertrouwen van David te benadrukken
en dat aan te prijzen.

Reus Goliath, reus Goliath,
't is uit met jouw geweld.
Want David heeft op God vertrouwd
en David is een held.

Maar dit verhaal wil geen aansporing zijn
om in algemene zin
meer op God te vertrouwen
als een soort van religieuze opdracht.

Dit verhaal is een aansporing
om je bij je roeping te houden.

En om bij je roeping te blijven is moed nodig,
zondermeer.

En moed wordt gevoed vanuit het vertrouwen.

En Israel dacht met een koning sterker voor de dag te kunnen komen,
maar het volk wist al snel niet meer wie het was in de vrijheid van de Levende God
en verloor,
samen met haar koning,
alle moed
en daarmee alle vrijheid.

Nieuwe koning

Goliath legde met zijn bespotting daar de vinger bij:

Jullie zijn slaven van Saul.

En inderdaad,
niemand durfde buiten het koningschap van Saul om te handelen,
maar binnen dat koningschap
bleek ook geen ruimte tot bevrijdend handelen.

De koning en het volk stonden verlamd van angst.

Maar David laat zich niet vangen in deze menselijke machtsverhoudingen.

Hij gaat in de vrijheid van de Levende God.

Hij gaat als vrije Israeliet
op de vrije Filistijn af,
niet bekleed met de koninklijke wapenuitrusting van Saul,
maar in de Naam van de God van de strijdkrachten van Israel.

En hier tekent zich zo de nieuwe koning af.

De koning van Jeruzalem.

De koning die zijn volk in de vrijheid stelt.

Niet op aards geweld
is zijn troon gesteld.

Amen